

Ο Προφήτης Ιωνάς και το «σημείο» του σταυρού

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ο προφήτης Ιωνάς, ο πρωταγωνιστής και συγγραφέας του ομώνυμου προφητικού βιβλίου, έδρασε κατά τον 8^ο π.Χ. αιώνα, εποχή κατά την οποία η Νινευή είχε καταστεί πρωτεύουσα του ασσυριακού κράτους. Από το βιβλίο του προφήτη Ιωνά δεν αντλούμε πληροφορίες για το βίο του, ούτε το που και πότε κλήθηκε στο προφητικό αξίωμα, παρά μόνο αναφέρεται το όνομά του και το γεγονός ότι ήταν γιος του Αμαθί (Ιων. 1,1) και το γεγονός ότι όταν κλήθηκε η Νινευή ήταν «πόλις μεγάλη» (Ιων. 1,2).

Όμως ο Ιωνάς αντί να εκτελέσει άμεσα την εντολή του Θεού και να κηρύξει στους Νινευίτες, μετέβη στην Ιόπη και επιβιβάστηκε σε πλοίο για να διαφύγει στη Θαρσίς. Τότε ο Θεός διέταξε τη θάλασσα να σηκώσει τρικυμία και οι επιβαίνοντες στο πλοίο έριξαν τον Ιωνά στη θάλασσα, όπου και τον κατάπιε ένα κήτος (Ιων. 1,3-2,1).

Η παραμονή του Ιωνά μέσα στην κοιλιά του κήτους επί τρεις ημέρες και η εξέμεσή του στη στεριά αποτελούν, σε ολόκληρη την Παλαιά Διαθήκη, τον κατ' εξοχήν τύπο της τριημέρου Ταφής και της Αναστάσεως του Χριστού. Μάλιστα ο ίδιος ο Ιησούς Χριστός θέλοντας να δώσει σημείο περί της τριημέρου Ταφής και της Αναστάσεως του ταυτίζει την τριήμερη παραμονή του Ιωνά στην κοιλιά του κήτους και την εξέμεσή του απ' αυτό με τη τριήμερη ταφή και την Ανάστασή Του λέγοντας: «ὥσπερ γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς ὁ προφήτης ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας» (Ματθ. 12,40).

Όμως στο κείμενο της προφητείας του Ιωνά δεν γίνεται λόγος για τη στάση του σώματος του προφήτη μέσα στην κοιλιά του κήτους. Εντούτοις η υμνολογία της Ορθοδόξου Εκκλησίας, που διασώζει την εκκλησιαστική παράδοση, παρουσιάζει τον προφήτη Ιωνά, τη στιγμή που βρισκόταν στα σπλάχνα του κήτους, να απλώνει τα χέρια του και να σχηματίζει το σημείο του Σταυρού και γι' αυτό το λόγο ψάλλει: *«Τὸν τύπον τοῦ θεῖου Σταυροῦ Ἰωνᾶς, ἐν κοιλίᾳ τοῦ κήτους, τεταμέναις παλάμαις προδιεχάραξε»* (Καταβασία στ' ὠδῆς ὁρθρου Κυριακῆς τῆς Σταυρο-προσκυνήσεως).

Το σημείο του σταυρού, που προτυπώνεται σε «κλειστό» χώρο, δηλ. στην κοιλιά του κήτους, ήταν αυτό που έσωσε τον Ιωνά και μετά από τρεις ημέρες βγήκε σώος στη στεριά γεγονός, το οποίο αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα θαύματα της Παλαιάς Διαθήκης ὅσον αφορά την παραβίαση των φυσικῶν φαινομένων κατόπιν τῆς θείας επέμβασης. Το παράδοξο και θαυμαστό στην παραμονή του Ιωνά ἐπὶ τρία μερόνυχτα στην κοιλιά του κήτους εἶναι ὅτι αφενός δεν προκλήθηκε ο θάνατός του ἀπὸ τὴν ἔλλειψη του ἀέρα αφετέρου διασώθηκε και βγήκε στη στεριά ἀκέραιος.

Η Εκκλησία καθόρισε να εορτάζεται ἡ μνήμη του προφήτη Ιωνά τὴν 21^η Σεπτεμβρίου, ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία αποδίδεται ἡ εορτή τῆς Ὑψώσεως του Τιμίου Σταυροῦ.

Η εορτή τῆς Ὑψώσεως του Τιμίου σταυροῦ ἀποτελεῖ ἀνάμνηση του Πάθους και τῆς Σταύρωσης του Κυρίου, ἡ ὁποία δεν πραγματοποιήθηκε οὔτε ἐντὸς των τειχῶν τῆς Ἱερουσαλήμ, ἀλλὰ οὔτε και σε κλειστό χώρο, οὕτως ὥστε να οικειοποιηθοῦν οἱ Ἰουδαῖοι το κοσμοσωτήριο αὐτό γεγονός, ἀλλὰ ἔλαβε χώρα ἐκτὸς των τειχῶν τῆς πόλης σε χώρο ἀνοικτό (Ματθ. 27,32-33· Λκ. 23,26) ὥστε να ἀγιαστεῖ ολόκληρη ἡ φύση και τούτο καθίσταται ἐμφανές ἀπὸ τα τέσσερα ἄκρα που καταλήγει ο σταυρός, τα ὁποία ἀντιστοιχοῦν στα τέσσερα σημεία του ὀρίζοντα.

Η Σταύρωση του Χριστοῦ ἀποτελεῖ προάγγελο τῆς Ἀναστάσεως, διότι μετὰ τὴν Ἀνάσταση και κατόπιν τὴν Πεντηκοστή και ἐπιφοίτηση του Ἁγίου Πνεύματος ξεκινᾷ ἡ ἐναρξη του ἀποστολικοῦ κηρύγματος και ἡ πορεία του ευαγγελικοῦ λόγου προς τα ἔθνη.

Με τὴν προτύπωση του σημείου του σταυροῦ και του σημείου του σταυρωθέντος Κυρίου ἀπὸ τὴν στάση του σώματος του Ιωνά μέσα στην κοιλιά του κήτους και κατόπιν ἡ ἀποστολή του προφήτου στα ἔθνη, ἴσως μας δίνεται ἡ δυνατότητα να ἰσχυριστοῦμε ὅτι στο κείμενο τῆς προφητείας του Ιωνά, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν προτύπωση τῆς τριημέρου Ταφῆς, τῆς Ἀναστάσεως του Χριστοῦ και του σημείου του Τιμίου Σταυροῦ, προτυπώνεται και το ἱεραποστολικό κήρυγμα ἀφού ο Ιωνάς ἀποστέλλεται

από το Θεό σε ξένη γη και όχι σε ισραηλιτικό έδαφος, ειδικά σε μια εποχή όπου το βόρειο βασίλειο έχει καταστραφεί από τους Ασσυρίους και ο Ιωνάς «αναγκάζεται» να κηρύξει στους εχθρούς του λαού του, αλλά και το γεγονός ότι κατά την εποχή που κήρυξε ο Ιωνάς δεν είχε συντελεστεί ακόμα το γεγονός της σαρκώσεως του Λόγου, διότι Αυτός ήταν ακόμα προφητευόμενος. Η δε πορεία του προφήτη ακόμα και στη θάλασσα για να φύγει μακριά αποδεικνύει την επέμβαση του Θεού σε ολόκληρη την κτίση.

Έτσι και ο Ιωνάς αφού πρώτα αρνήθηκε να κηρήξει το λόγο του Θεού στη Νινευή, έφυγε για την Θαρσίς (Ιων. 1,3), τον κατάπιε το κήτος (Ιων. 2,1) και τελικά τον εξέμεσε στη στεριά σώο και ασφαλή (Ιων. 2,11) έλαβε εκ νέου εντολή από το Θεό να κηρύξει στη Νινευή (Ιων. 3,1-2) και εν τέλει η κάτοικοι της Νινευή, αφού μετανόησαν, σώθηκαν (Ιων. 3,3-10).

Η διδασκαλία του προφήτη είναι θεοκεντρική. Για τον Ιωνά ο Θεός είναι το παν. Από Αυτόν προέρχονται, κατευθύνονται και καταλήγουν τα πάντα. Ο Ιωνάς θεωρεί το Θεό ως αποκλειστικό και εθνικό Θεό των Ιουδαίων που ενδιαφέρεται αποκλειστικά και μόνο για το λαό του, γεγονός που τον αναγκάζει να παρακούσει τη θεία εντολή. Όμως ο Θεός δεν είναι εθνικός αλλά παγκόσμιος που μεριμνά και φροντίζει για ανεξαιρέτως για όλα τα έθνη και γι αυτό το λόγο καλεί τον Ιωνά να κηρύξει προς αυτά διότι τα έθνη δεν είναι ούτε εχθροί του ιουδαϊκού λαού αλλά ούτε και εχθροί του Θεού, αλλά αντίθετα είναι «πλανεμένα» τέκνα και δημιουργήματα του Θεού, τα οποία χρήζουν άμεσης μετανοίας, σωτηρίας και επιστροφής προς το Δημιουργό τους.